

Верховний
Суд

ОГЛЯД

судової практики Верховного Суду
щодо застосування статті 296
«Хуліганство» КК України
(актуальна практика)

ЗМІСТ

I. ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ ХУЛІГАНСТВА	4
1. Об'єкт хуліганства	4
1.1. Громадський порядок як основний об'єкт хуліганства	4
1.2. Здоров'я особи як додатковий об'єкт хуліганства	7
2. Об'єктивна сторона хуліганства.....	8
2.1. Грубість порушення з урахуванням часу та/або місця вчинення хуліганства	8
2.2. Винятковий цинізм та особлива зухвалість як ознаки об'єктивної сторони хуліганства	9
II. СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ ХУЛІГАНСТВА	12
III. КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ ХУЛІГАНСТВА	13
1. Вчинення хуліганства групою осіб.....	13
2. Хуліганство, пов'язане з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії	14
3. Хуліганство, вчинене із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень	15
IV. РОЗМЕЖУВАННЯ ХУЛІГАНСТВА ТА ІНШИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	18
1. Розмежування хуліганства з кримінальними правопорушеннями проти особи	18
2. Розмежування хуліганства з кримінальними правопорушеннями проти власності	25
3. Перекваліфікація дій у кримінальних провадженнях, пов'язаних з хуліганством	26
V. ВІДМЕЖУВАННЯ ХУЛІГАНСТВА (СТ. 296 КК) ВІД АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	30

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

ВС	Верховний Суд
ВП ВС	Велика Палата Верховного Суду
КК	Кримінальний кодекс України
ККС	Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КПК	Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення

I. Об'єктивні ознаки хуліганства

1. Об'єкт хуліганства

1.1. Громадський порядок як основний об'єкт хуліганства

- 1.1.1. Безпосереднім об'єктом кримінально-правової охорони за ст. 296 КК є громадський порядок, тобто суспільні відносини, що сформовані внаслідок дії правових норм, а також моральних-етичних засад, звичаїв, традицій та інших позаюридичних чинників. Громадський порядок полягає в дотриманні усталених правил співжиття.

Підтримання громадського порядку є одним із важливих чинників захисту честі, гідності, здоров'я, безпеки громадян, їх спокійного відпочинку та безперешкодної праці, втілення інших природних, соціальних і культурних прав членів людської спільноти.

Хуліганські дії завжди посягають на громадський порядок.

Постанова ВП ВС від 03.07.2019 у справі № 288/1158/16-к (провадження № 13-28к19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82998245>

- 1.1.2. Об'єктом захисту ст. 296 КК є громадський порядок, який слід розуміти як стан суспільних відносин, що виник, сформувався, змінюється та існує під впливом дії правових норм (значною мірою), моральних засад, звичаїв, етичних правил, традицій, інших позаюридичних чинників і знаходить свій вияв (відображається) у безпечності громадського спокою, охороні здоров'я, честі та гідності людини, її прав та свобод, зокрема, права на відпочинок, усталених правил співжиття, комунікації (спілкування), у поведінці в побуті, у повазі і ставленні членів спільноти один до одного, у нормальному функціонуванні органів державної влади, місцевого самоврядування, різних установ, організацій, громадських об'єднань, інших інституцій, які займаються корисною суспільною діяльністю.

Посягання на ці відносини здійснюються в активній формі, в основному з ініціативи правопорушника або через використання незначного (нікчемного) приводу, як правило, відбуваються в публічних (громадських, людних) місцях, супроводжуються ненормативною (брутальною, нецензурною) лексикою та/або фізичним насильством, зокрема із використанням травмуючих властивостей таких предметів, як вогнепальна зброя, і призводять до заподіяння моральної та матеріальної шкоди.

Хуліганські дії завжди посягають на громадський порядок та інші зазначені вище об'єкти захисту. Зміст та спрямованість цього діяння висновуються із характеру дій особи, яка їх вчиняє, а також із стосунків, які склалися між такою особою та потерпілим.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 07.06.2022 у справі № 404/7814/15-к (провадження № 51-320км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104694947>

- 1.1.3. Зважаючи на те, що безпосереднім об'єктом хуліганства є саме громадський порядок, а спричинена конкретним особам шкода є лише проявом посягання на основний об'єкт, звільнення особи від кримінальної відповідальності в зв'язку з примиренням винного з потерпілим може мати місце лише тоді, коли кримінальне правопорушення завдає шкоди приватним інтересам фізичної особи, а не публічним інтересам.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 06.11.2018 у справі № 689/695/17 (провадження № 51-3147км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77720774>

- 1.1.4. Зі змісту ст. 296 КК вбачається, що об'єктом захисту цієї норми є громадський порядок, який слід розуміти як стан суспільних відносин, який відображається у безпечності громадського спокою, охороні здоров'я, честі та гідності людини, її прав та свобод, зокрема, права на відпочинок, усталених правил співжиття, комунікації (спілкування), у поведінці в побуті, у повазі і ставленні членів спільноти один до одного, у нормальному функціонуванні органів державної влади, місцевого самоврядування, різних установ, організацій, громадських об'єднань, інших інституцій, які займаються корисною суспільною діяльністю.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 17.08.2022 у справі № 274/4366/18 (провадження № 51-6109км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852709>

- 1.1.5. В основі відмежування хуліганства від злочинів проти здоров'я, крім інших ознак, перебувають об'єкт злочину, який значною мірою визначає правову природу (характер) кожного із цих діянь та їхню суспільну небезпечність, і така ознака суб'єктивної сторони злочину, як його мотив.

Хуліганські дії завжди посягають на громадський порядок та інші зазначені об'єкти захисту. Висновки про зміст і спрямованість цього діяння роблять із характеру дій особи, яка їх вчиняє, а також із стосунків, які склалися між такою особою та потерпілим.

Як було встановлено судом за результатами дослідження доказів, на зупинці громадського транспорту відбувалась бійка між журналістами, які намагалися здійснювати відеозйомку, та особами, які перебували на зупинці громадського транспорту. Обвинувачений, який не брав безпосередньої участі у конфлікті і стояв поблизу бійки, здійснюючи постріл угору з вогнепальної зброї, мав намір саме на зупинення конфлікту, що не спростовано стороною обвинувачення. Вказані дії обвинуваченого не були вчинені з явної та очевидної неповаги до суспільства або зневаги до існуючих правил і норм поведінки в суспільстві, не мали на меті самоутвердитися за рахунок приниження інших осіб, протиставити себе іншим громадянам, суспільству, державі. При цьому обвинувачений не направляв зброю на осіб, які знаходились на зупинці, голосно повідомляв про причини своїх дій, вимагав припинити бійку та викликати працівників поліції. З огляду на зазначене суд дійшов висновку, що інкриміновані дії обвинуваченого вчиняв з метою припинення нападу на осіб, а не з хуліганських спонукань.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 20.01.2022 у справі № 372/1889/18 (провадження № 51-3956км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102865666>

1.1.6. Перевіряючи правильність кваліфікації місцевим судом дій особи, суд апеляційної інстанції слушно зауважив, що, незважаючи на те, що хуліганські дії останній вчинив у своїй квартирі, проте застосовуючи при цьому вогнепальну зброю, він міг передбачати, що цим самим створює реальну загрозу для життя чи здоров'я інших осіб, які знаходились в будинку поза межами квартири, оскільки всі постріли (вісім) були спрямовані через вхідні двері в напрямку місць загального користування. До того ж цей суд доречно зауважив, що такі дії обвинувачений вчинив в нічний час в житловому будинку під час дії воєнного стану і, як убачається із показань свідків, почувши постріли, вони залишили будинок та вийшли на вулицю, оскільки переживали за свою безпеку.

Суди також обґрунтовано звернули увагу й на те, що вказане також підтверджується даними протоколу огляду, відповідно до якого було проведено огляд сходового майданчику біля входу до приміщення квартири, в ході якого при огляді вхідних дверей до квартири було виявлено 8 проникаючих пошкоджень, схожих на пошкодження внаслідок пострілу з вогнепальної зброї та виявлено пошкодження стіни, а саме отвори схожі на пошкодження внаслідок пострілів в кількості 5 штук, у яких виявлено та вилучено 5 металевих частин куль.

На переконання апеляційного суду, наведене вище свідчить про те, що характер, послідовність та спрямованість дій особи були направлені на порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства та супроводжувалися особливою зухвалістю, вчинене із застосуванням вогнепальної зброї, що виражалася у прагненні показати свою зневагу до існуючих у суспільстві загальновизнаних правил і норм поведінки.

З огляду на ці обставини суди попередніх інстанцій дійшли обґрунтованого висновку про наявність у діях особи ознак складу злочину, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 04.06.2024 у справі № 369/8341/22 (провадження № 51-1007км25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128300492>

1.1.7. Зухвала та агресивна поведінка особи в ході розгляду клопотання про продовження йому строку тримання під вартою, відсутність заявленого останнім чи його захисником в порядку, передбаченому КПК, клопотання про звільнення підозрюваного з металевої клітки, а також наявність у особи можливості відстоювати свої права та інтереси у передбачений законом спосіб, безсумнівно свідчать про свідоме бажання особи саме порушити громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, а не відстоювати свої права у спосіб самостійного виходу з спеціально відведеного місця для тримання арештованих осіб.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС від 31.07.2018 у справі № 761/42711/16-к (провадження № 51-5160км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75691973>

1.2. Здоров'я особи як додатковий об'єкт хуліганства

1.2.1. Додатковим факультативним об'єктом хуліганства можуть виступати здоров'я особи, авторитет органів державної влади, громадська безпека.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 06.11.2018 у справі № 689/695/17 (провадження № 51-3147км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77720774>

1.2.2. Об'єктом хуліганства, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК, є також здоров'я потерпілого, яке зазнає шкоди або ставиться в небезпеку заподіяння шкоди в усіх випадках застосування винуватою особою зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень. Дії обвинуваченого, який дістав пістолет, перезарядив його, направив на потерпілого та здійснив постріл, вказують на те, що він ставив в небезпеку здоров'я потерпілого.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 15.06.2023 у справі № 127/18026/20 (провадження № 51-3653км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871671>

1.2.3. Кримінально каране хуліганство з об'єктивної сторони полягає в посяганні на правоохоронювані цінності, що супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Таке посягання, як правило, здійснюється у людних або громадських місцях, зазвичай з ініціативи правопорушника, супроводжується нецензурною лайкою та/або фізичним насильством, пошкодженням майна і призводить до заподіяння моральної та матеріальної шкоди.

За зовнішніми ознаками хуліганство певним чином схоже на ряд інших злочинів, зокрема на ті з них, що посягають на здоров'я, честь і гідність людини, її майно. Критеріями розмежування цих діянь є насамперед об'єкт посягання, що визначає правову природу та суспільну небезпечність кожного з них, і мотив як ознака суб'єктивної сторони злочину.

Постанова ВП ВС від 03.07.2019 у справі № 288/1158/16-к (провадження № 13-28кс19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82998245>

1.2.4. Хоч хуліганські дії нерідко супроводжуються фізичним насильством і заподіянням тілесних ушкоджень, головною їх рушійною силою є бажання не завдати шкоди конкретно визначеному потерпілому, а протиставити себе оточуючим узагалі, показати свою зверхність, виразивши явну зневагу до загальноприйнятих норм і правил поведінки. Означені дії не зумовлені особистими мотивами й конкретною метою, а за своїми внутрішніми чинниками фокусуються в напрямку тотального негативізму й ворожого ставлення до суспільства. Протиправні діяння вчиняються за відсутності зовнішнього приводу або з незначного приводу і зазвичай спрямовані

на випадкові об'єкти. Якщо хуліганству передуює конфлікт винного з потерпілим (потерпілими), такий конфлікт провокується самим винним як зухвалий виклик соціальному оточенню, і реакція інших на провокуючі дії, в тому числі спроба їх припинити, стають приводом для подальшого насильства.

Постанова ВП ВС від 03.07.2019 у справі № 288/1158/16-к (провадження № 13-28кc19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82998245>

Об'єктивна сторона хуліганства

2.1. Грубість порушення з урахуванням часу та/або місця вчинення хуліганства

2.1.1. Оцінювати порушення як грубе слід з урахуванням кількості його учасників, території, на якій мало місце порушення, кількості потерпілих, тривалості порушення тощо.

Відповідно до фактичних обставин, встановлених місцевим судом на підставі безпосередньо досліджених у судовому засіданні доказів, обвинувачені застосували фізичну силу до двох потерпілих, використовуючи нікчемний привід. Протиправні дії були сплановані та вчинялися в громадському місці, у присутності великої кількості молоді. Обвинувачені діяли зухвало, демонстрували свою перевагу над потерпілими, супроводжували свої дії нецензурною лайкою, не реагували на зауваження оточуючих, тобто їх дії були поєднані з очевидним для них грубим порушенням громадського порядку.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 01.02.2022 у справі № 750/7135/17 (провадження № 51-4914км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102999837>

2.1.2. Обстановка й обставини події, динаміка їх розвитку й об'єктивні ознаки поведінки засудженого свідчать про те, що він, перебуваючи в громадському місці у стані алкогольного сп'яніння, бажав протиставити себе суспільству і продемонструвати зневагу до загальноприйнятих норм та правил поведінки.

Дії засудженого були направлені на грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалося особливою зухвалістю.

Таке посягання було триваючим, здійснене в людному місці, з ініціативи правопорушника, супроводжувалося нецензурною лайкою та пошкодженням майна, що призвело до заподіяння матеріальної шкоди.

Дії засудженого мали безпосередній вплив на роботу закладу, вчинялися у присутності великої кількості відвідувачів закладу та привернули їх увагу, порушення громадського порядку мало тривалий характер, адже конфлікт розпочався у приміщенні клубу і мав активне продовження у вигляді розбиття склопакету вхідних дверей. Конфлікт продовжувався саме через активні дії засудженого.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 24.01.2023 у справі № 640/20302/18 (провадження № 51-5260км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/1086283042>

2.1.3. Аргументи сторони захисту про те, що вказані події відбулися вже після того часу, до якого заклад мав працювати (тобто після 22 год), а тому конфлікт не порушив нормальної роботи закладу, Верховний Суд відхилив. Якщо грубе порушення громадського порядку, що супроводжувалося особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом було вчинене з мотивів явної неповаги до суспільства поза межами робочого часу закладу, однак заклад працював і в ньому були присутні відвідувачі, то такі діяння можуть кваліфікуватися як хуліганство. Формальне врахування часу завершення роботи закладу не може братися за основу під час кваліфікації дій як хуліганства. Склад цього кримінального правопорушення може мати місце й тоді, коли у закладі поза межами його робочого часу перебувають відвідувачі, а заклад продовжує здійснювати свою діяльність.

Встановлені судами нижчих інстанцій обставини дозволяють зробити висновок, що у діях особи є склад кримінально-караного хуліганства, адже вони грубо порушували громадський порядок, були поєднані із особливою зухвалістю, вчинені з мотивів явної неповаги до суспільства. Такі висновки зумовлені тим, що дії засудженого мали безпосередній вплив на роботу закладу, вчинялися у присутності великої кількості відвідувачів закладу та привернули їх увагу, порушення громадського порядку мало тривалий характер, адже конфлікт розпочався у приміщенні бару і мав активне продовження вже на вулиці після виходу відвідувачів із закладу. Конфлікт прогресував саме через активні дії засудженого, адже кількість учасників, які були в нього залучені, зростала.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 07.09.2021 у справі № 671/324/17 (провадження № 51-2697км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99556526>

2.2. Винятковий цинізм та особлива зухвалість як ознаки об'єктивної сторони хуліганства

2.2.1. Суд звертає увагу, що з об'єктивної сторони хуліганство може супроводжуватись особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Тобто в діях особи можуть бути дві ознаки одночасно (які не є тотожними) або лише одна з них.

За ознакою особливої зухвалості хуліганством може бути визнано грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, пошкодженням майна, що дійсно встановили суди в діях засудженого.

Натомість під винятковим цинізмом слід розуміти зневагу нормами суспільної моральності, наприклад, груба непристойність, прояв безсоромності, знущання над хворими, дітьми, особою похилого віку, тощо.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 24.04.2025 у справі № 138/2725/20 (провадження № 51-4184км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127077611>

2.2.2. За ознакою особливої зухвалості хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалося, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке особа тривалий час уперто не припиняла. Тобто для кваліфікації злочинних дій за ознакою особливої зухвалості достатньо лише встановленого судом факту заподіяння легких тілесних ушкоджень потерпілому. А тому висновок місцевого суду про те, що в винуватих осіб не було хуліганства за ознакою особливої зухвалості, оскільки їх дії не призвели до знищення чи пошкодження майна, зриву масового заходу чи тимчасового припинення нормальної діяльності організації, слід визнати помилковим.

Хоч хуліганські дії нерідко супроводжуються фізичним насильством і заподіянням тілесних ушкоджень, головною їх рушійною силою є бажання не завдати шкоди конкретно визначеному потерпілому, а протиставити себе оточуючим узагалі, показати свою зверхність, виразивши явну зневагу до загальноприйнятих норм і правил поведінки.

Зміст і спрямованість протиправного діяння, що має істотне значення для його правової оцінки, в кожному конкретному випадку визначається виходячи з часу, місця, обстановки й інших обставин його вчинення, характеру дій винного, а також поведінки потерпілого і стосунків, що склалися між ними.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 27.10.2020 у справі № 323/3000/18 (провадження № 51-3426км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92662722>

2.2.3. Встановлені судами попередніх інстанцій обставини дозволяють зробити висновок, що в діях особи є склад кримінально-караного хуліганства (ч. 1 ст. 296 КК), адже вони грубо порушували громадський порядок, були поєднані із особливою зухвалістю, вчинені з мотивів явної неповаги до суспільства. Такі висновки зумовлені тим, що дії засудженого мали безпосередній вплив на роботу закладу, вчинялися у присутності великої кількості відвідувачів закладу та привернули їх увагу, порушення громадського порядку мало тривалий характер, адже конфлікт розпочався у приміщенні клубу і мав активне продовження шляхом розбиття склопакету вхідних дверей кришкою каналізаційного люка. Конфлікт прогресував саме через активні дії засудженого.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 24.01.2023 у справі № 640/20302/18 (провадження № 51-5260км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108628304>

2.2.4. У цьому кримінальному провадженні було встановлено місце скоєння кримінального правопорушення, яке є громадським, наявність під час події навколо великої кількості сторонніх громадян, на яких засуджена взагалі не звертала увагу, доказами дослідженими судом підтверджено факти нахабного поведіння, буйства, бешкетування (крики) засудженої, поєднані з насильством, тобто наявності ознак особливої зухвалості.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 17.08.2022 у справі № 274/4366/18 (провадження № 51-6109км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852709>

2.2.5. Верховний Суд вказав, що під час юридичної оцінки протиправних дій повинні бути з'ясовані: природа взаємин, які склалися між обвинуваченим та потерпілим; причина виникнення діяння; час, обстановка та обставини, за яких відбувався перебіг посягання; характер та динаміка дій винних осіб; характер наслідків та причинний зв'язок між ними та протиправними діями.

Так, у судовому засіданні було встановлено, що засуджені й потерпілий між собою не були знайомі, в особистих неприязних стосунках не перебували, поштовхом до заподіяння тілесних ушкоджень був малозначний привід (відмова надати цигарку). Протиправні дії було вчинено у вечірній час поблизу приміщення центру позашкільної роботи, де на той момент перебувала група неповнолітніх, у присутності яких засуджені наносили неповнолітньому потерпілому тілесні ушкодження. Тобто фактично їх дії були направлені на грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства та супроводжувалися особливою зухвалістю, що виразилася у прагненні показати свою зневагу до існуючих правил і норм поведінки у суспільстві, самоутвердитися за рахунок приниження потерпілого. Ця неповага була очевидною й для свідків неповнолітніх, які в судовому засіданні стверджували, що, на їх думку, обвинувачені вчинили зазначені дії з метою полякати неповнолітніх та удати з себе «крутих». Про наявність у діях обвинувачених такої кваліфікуючої ознаки, як вчинення злочину групою осіб, свідчить узгодженість їх дій, оскільки після того, як один з обвинувачених вдарив потерпілого, другий – вийшов із машини та в свою чергу також мовчки безпідставно завдав потерпілому удар.

Водночас визнання засуджених винними у вчиненні хуліганських дій з винятковим цинізмом не відповідають встановленим судом фактичним обставинам справи.

Під винятковим цинізмом слід розуміти зневагу нормами суспільної моральності, наприклад, груба непристойність, прояв безсоромності, знущання над хворими, старими особами тощо. Проте, жодна із зазначених дій засудженим інкримінована не була і в судовому засіданні не встановлена.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 15.03.2018 у справі № 355/1256/16-к (провадження № 51-352км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72909464>

II. Суб'єктивні ознаки хуліганства

1. Суб'єктивна сторона хуліганства характеризується умисною виною і мотивом явної неповаги до суспільства. Неповага до суспільства – це прагнення показати свою зневагу до існуючих правил і норм поведінки в суспільстві, самоутвердитися за рахунок приниження інших осіб, протиставити себе іншим громадянам, суспільству, державі. Вказана неповага має бути явною. Це означає, що неповага до суспільства є очевидною, безсумнівною як для хулігана, так і для очевидців його дій.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 30.06.2020 у справі № 332/1118/18 (провадження № 51-2587км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90411086>

2. Особливість мотиву хуліганства полягає у причинній зумовленості. Наміри вчинити такі дії можуть бути різні. Поеднує їх те, що вони здебільшого позбавлені будь-якої необхідності, нерідко постають із бажання особи показати свою ніби вищість (винятковість), чи з розгнущаного самолюбства, пов'язаного з неповагою до особи, людської гідності, байдужим ставленням до законів і правил поведінки.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 20.01.2022 у справі № 372/1889/18 (провадження № 51-3956км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102865666>

3. Наявність у засудженої мотиву явної неповаги до суспільства ґрунтується на об'єктивних показаннях свідків, висновку судово-медичної експертизи, якими повністю підтверджено наявність у особи саме такого мотиву за критеріями, визначеними судовою практикою: потерпіла перебуває на робочому місці і не є ініціатором активної фази конфлікту; потерпіла є раніше незнайомою для засудженої, з якою відповідно і не може існувати якихось тривалих неприязних стосунків, ніяким чином не може існувати хоча б в якійсь мірі значний привід для спричинення тілесних ушкоджень, тим більше у громадському місці, у присутності сторонніх осіб; дії засудженої припинили лише сторонні особи, потерпіла в цей час жодних дій до обвинуваченої не застосовувала; засуджена, вчиняючи неправомірні дії, ігнорує елементарні правила поведінки у суспільстві, не реагуючи на оточуючих, ставить власні інтереси над інтересами всіх оточуючих, над встановленими нормами, демонструючи таким чином свою зверхність над іншими, а отже протиставляючи себе їм, обвинувачену не цікавить, які правила поведінки існують, не цікавить, що навколо люди виконують свої функції, дотримуються своїх обов'язків, їй цікавить виключно досягнення своєї мети, а те, що при цьому порушуються інтереси інших, для неї не важливо.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 17.08.2022 у справі № 274/4366/18 (провадження № 51-6109км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105852709>

4. Суд дійшов висновку, що дії особи були спрямовані на захист порушених її законних прав та інтересів, оскільки остання мала підстави вважати,

що працівниками газової служби здійснювались роботи щодо відключення будинку від газопостачання за неоплату цієї послуги. Це виключає наявність в діях особи мотиву явної неповаги до суспільства.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 31.01.2024 у справі № 727/10599/21 (провадження №51-7634км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116840256>

5. Засуджений у судовому засіданні стверджував, що умислу на порушення громадського порядку не мав, а тілесні ушкодження спричинив потерпілому через ревності, якого під час події сприймав не як сторонню особу, а як особу, що раніше мала стосунки з його дівчиною.

З огляду на це висновок суду у вироку про те, що під час судового розгляду не було встановлено, що поштовхом для конфлікту між засудженим і потерпілим була поведінка останнього та про відсутність особистої неприязні між ними є сумнівним.

При цьому слід зауважити, що саме лише громадське місце де відбувалися, на чому акцентував увагу суд у вироку, не є підставою для кваліфікації дій засудженого за ст. 296 КК.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 08.10.2019 у справі № 348/2090/17 (провадження № 51-684км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85542824>

III. Кваліфікуючі ознаки хуліганства

1. Вчинення хуліганства групою осіб

- 1.1. Згідно з обвинуваченням, визнаним судом доведеним, усі засуджені, дії яких кваліфіковані за ч. 4 ст. 296 КК, діяли з єдиним умислом з метою спільного виконання об'єктивної сторони інкримінованого їм злочину.

Кваліфікуючи діяння, суд детально виклав фактичні обставини, за яких було вчинено кримінальне правопорушення, та зазначив роль кожного під час конфлікту.

Співучасть у вчиненні злочину характеризується, зокрема спільною участю, що означає вчинення злочину спільними зусиллями кількох осіб; злочин єдиний для всіх; зусилля співучасників спрямовані на досягнення загального результату; між діяннями співучасників і загальним злочинним наслідком наявний причинний зв'язок.

Формою співучасті є, у тому числі, вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою.

Попередня змова як кримінально-правова ознака злочинного об'єднання - це домовленість кількох осіб (двох і більше) про спільне вчинення злочину, що відбувається заздалегідь, тобто до початку його вчинення за попередньою домовленістю. При чому проміжок часу між домовленістю і реальним початком вчинення злочину різний і вирішальної ролі не відіграє. Домовленість

досягається словами, жестами, умовними знаками, а іноді поглядами як за тривалий час до початку вчинення злочину, так і за кілька годин, хвилин чи секунд.

Беручи до уваги фактичні обставини, встановлені судами попередніх інстанцій, а саме факт того, що кожен зі співучасників мав змогу бачити та усвідомлювати дії інших нападників, погоджувався із ними і продовжував активну протиправну поведінку, підстави для кваліфікації дій засуджених за різні злочини, якщо вони об'єднані єдиною спільною метою та узгоджені між собою, що свідчать про їх попередню домовленість, відсутні.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 01.11.2023 у справі № 712/2994/20 (провадження № 51-2114км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114685447>

2. Хуліганство, пов'язане з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії

2.1. Частина 3 ст. 296 КК передбачає відповідальність за хуліганство, пов'язане з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії.

Опір як кваліфікуюча ознака хуліганства виявляється в активній протидії (відштовхування, завдання побоїв, заподіяння тілесних ушкоджень тощо) представникові влади чи громадськості або іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії, з метою позбавити зазначених осіб можливості виконати службовий чи громадський обов'язок з охорони громадського порядку. При цьому опір має бути складовою частиною хуліганства, мати місце у період його вчинення.

Якщо ж опір було вчинено після припинення хуліганських дій – як протидію затриманню, він не може бути кваліфікуючою ознакою хуліганства і відповідальність має наставати за сукупністю злочинів, передбачених відповідними частинами статей 296 і 342 КК.

Із встановлених судом обставин слідує, що опір не був складовою частиною хуліганства, він не мав місця у період його вчинення, оскільки факт хуліганства в приміщенні кафе, який передував встановленій події, виключений, як такий, що не знайшов свого підтвердження.

Відповідно до вироку, обвинувачений виражався нецензурно виключно на адресу правоохоронців, відштовхував, шарпав за одяг та технічні засоби. В свою чергу, судом не доведено те, що у нього був умисел саме на грубе порушення громадського порядку.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 17.09.2020 у справі № 463/4135/16-к (провадження № 51-1070км19) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91722814>

2.2. Вирішуючи питання про винуватість особи, суд першої інстанції виходив із сукупності всіх обставин кримінальних правопорушень, зокрема часу, місця й характеру дій обвинуваченого, який вдень, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, у громадському місці – біля річки, де була чимала кількість людей, у тому числі діти й жінки, ігноруючи елементарні правила поведінки і моралі, діючи з особливою зухвалістю, безпричинно вчинив з потерпілим конфлікт, який перейшов у бійку, на численні зауваження свою поведінку не припинив, а навпаки вдарив іншого потерпілого, коли той втрутився та намагався припинити його протиправні дії.

Таким чином, суди погодилися із доведеністю винуватості особи у вчиненні хуліганства, що супроводжувалось особливою зухвалістю, пов'язане з опором іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії, та кваліфікацією його дій за ч. 3 ст. 296 КК.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 05.09.2023 у справі № 714/461/21 (провадження № 51-14км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113371141>

3. Хуліганство, вчинене із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень

3.1. Диспозиція ч. 4 ст. 296 КК передбачає відповідальність за вчинення хуліганства із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень.

Кастет – це металева зброя ближнього бою, що надягається на пальці та затискається у долоні, з гладкою або шипованною бойовою частиною. Оскільки кастет призначений для ураження живої або іншої цілі за допомогою м'язової сили людини, кастет визнається холодною зброєю.

У той же час предметами, спеціально пристосованими або заздалегідь заготовленими для нанесення тілесних ушкоджень, є будь-які речі, що не належать до зброї, які видозмінені чи спеціально знаходилися у винного з метою завдання тілесних ушкоджень під час хуліганства (металевий прут, камінь, розбита пляшка тощо).

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 06.06.2018 у справі № 331/2372/15-к (провадження № 51-1077км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74630330>

3.2. Згідно з усталеною судовою практикою спеціально пристосованим для нанесення тілесних ушкоджень слід визнавати предмети, які пристосовані винною особою для цієї мети наперед або під час учинення хуліганських дій. При цьому застосування або спроба застосування предметів, підібраних на місці злочину, які не були спеціально пристосовані для нанесення тілесних ушкоджень, не дає підстав для кваліфікації дій винного за ч. 4 ст. 296 КК.

Вогнегасник обвинувачений взяв вже безпосередньо на місці скоєння кримінального правопорушення та в процесі вчинення хуліганських дій, коли прослідував на другий поверх клініки за потерпілою, фактично одразу наніс ним удари потерпілій, жодним чином для цього його не пристосовуючи, умисел на використання вогнегасника у особи виник спонтанно та ситуативно, а тому немає підстав вважати, що вогнегасник був спеціально пристосованим предметом для нанесення тілесних ушкоджень під час хуліганства.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 07.02.2022 у справі № 761/39916/18 (провадження № 51-3981км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103283301>

- 3.3. До заздалегідь заготовлених для нанесення тілесних ушкоджень відносяться предмети, які не зазнавали якої-небудь попередньої обробки, але ще до початку хуліганства були приготовлені винним для тієї ж мети нанесення тілесних ушкоджень, наприклад, взяті раніше за часом. Це можуть бути ніж, який не відноситься до категорії холодної зброї (складаний, садовий, кухонний), предмети господарсько-побутового призначення та інші засоби, якими можливе заподіяння тілесних ушкоджень.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 06.06.2019 у справі № 686/10620/15-к (провадження № 51-7950км18) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82420496>

- 3.4. Доводи захисника про те, що вилучений у особи револьвер не є предметом, заздалегідь заготовленим для заподіяння тілесних ушкоджень, є безпідставними.

Спеціально пристосованими для заподіяння тілесних ушкоджень необхідно визнавати предмети, які пристосовані винною особою для цієї мети наперед або під час учинення хуліганських дій, а заздалегідь заготовленими - предмети, які хоч і не зазнали якоїсь попередньої обробки, але ще до початку хуліганства були приготовлені винним для зазначеної мети.

Виходячи з усталеної судової практики, вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи такої кваліфікуючої ознаки хуліганства, як застосування вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень (ч. 4 ст.296 КК), необхідно враховувати, що ця ознака має місце лише в тих випадках, коли винний за допомогою названих предметів заподівав чи намагався заподіяти тілесні ушкодження або коли використання цих предметів під час учинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Тому слушними в цій частині є висновки апеляційного суду, який зазначив, що така кваліфікуюча ознака хуліганства, як застосування предмета, заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, має місце у випадку, якщо винний за допомогою названого предмета заподівав чи намагався заподіяти тілесні ушкодження або коли використання цього

предмета під час учинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Узявши до уваги конкретні обставини кримінального провадження, апеляційний суд установив, що на застосування предмета, заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, у діях засудженого вказує те, що він цілеспрямовано пішов додому, взяв револьвер, повернувся з ним і, продовжуючи свої хуліганські дії, направив його у бік присутніх, водночас погрожував, що застрелить їх, і тим самим демонстрував серйозність своїх дій, чим також створював реальну загрозу для життя та здоров'я оточуючих. Такі протиправні дії були своєчасно припинені працівниками поліції.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати від 04.09.2024 у справі № 953/2531/20 (провадження № 51-1901км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121502784>

3.5. Використання при вчиненні хуліганства спеціальних засобів (до яких віднесено, зокрема, пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії) є підставою для кваліфікації дій винної особи за ч. 4 ст. 296 КК не тільки в тих випадках, коли вона заподіює ними тілесні ушкодження, а й тоді, коли ця особа за допомогою зазначених предметів створює реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Як убачається з матеріалів провадження, місцевим судом встановлено, що на застосування предмету, заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, в діях обвинуваченого вказує те, що він задовго до початку конфлікту свідомо мав при собі пристрій для відстрілу патронів з гумовими кулями, який призначений для нанесення тілесних ушкоджень, перед початком діалогу з потерпілим підготував цей предмет для нанесення тілесних ушкоджень (вийняв з кобури та почав демонструвати), направляв його на потерпілого, демонструючи серйозність своїх вимог до нього вчинити певні дії.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 01.09.2024 у справі № 759/8038/19 (провадження № 51-5070км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106079300>

3.6. Той факт, що обвинувачений намагався зірвати запобіжне кільце з гранати і кинув її в бік військовослужбовців, свідчить про створення реальної загрози для життя та здоров'я присутніх, оскільки, враховуючи невелику відстань між усіма учасниками події, руйнівна сила в разі вибуху могла спричинити непередбачувані наслідки.

Посилання особи на те, що конфлікт тривав менше 10 хвилин, не впливає на кваліфікацію його дій, оскільки в будь-якому випадку під час вчинення хуліганських дій із застосуванням певних предметів, спеціально пристосованих або заздалегідь заготовлених для заподіяння тілесних ушкоджень, їх тривалість не має значення.

Фактичні обставини цього кримінального провадження, встановлені судом, достатньою мірою підтверджують, що характер дій особи стосовно військовослужбовців, які виконували свій обов'язок з патрулювання в комендантську годину, у період воєнного стану, свідчить про домінування в його поведінці саме хуліганського мотиву.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 20.03.2024 у справі № 147/494/22 (провадження №51-7439км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117946622>

- 3.7. Верховний Суд погоджується із висновком апеляційного суду, що, вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи такої кваліфікуючої ознаки хуліганства як застосування вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, необхідно враховувати, що ця ознака має місце у тих випадках, коли винний за допомогою названих предметів заподіяв чи намагався заподіяти тілесні ушкодження, або коли використання цих предметів під час вчинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Використання під час вчинення хуліганства складного ножа, який не належить до холодної зброї, також може бути підставою для кваліфікації дій винної особи за ч. 4 ст. 296 КК за наявності ознак того, що такий предмет спеціально пристосовувався для нанесення тілесних ушкоджень.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 10.04.2024 у справі № 755/16104/20 (провадження № 51-7210км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118422073>

IV. Розмежування хуліганства та інших кримінальних правопорушень

1. Розмежування хуліганства з кримінальними правопорушеннями проти особи

- 1.1. Події, що були предметом розгляду, сталися в приміщенні магазину, після закінчення робочого часу магазину, на дверях якого, як убачається з показань свідка, на час зазначених подій вже була розміщена табличка із написом «Закрито», а приміщення використовувалось у цей час його власниками для вживання спиртних напоїв у компанії близьких знайомих, тому суд першої інстанції правильно зазначив, що за вказаних умов це приміщення не може вважатися громадським місцем.

Крім того, засуджений заподіяв тілесні ушкодження двоюрідному брату внаслідок довготривалих неприязних стосунків між ними, що було підтверджено як засудженим, так і потерпілим. Безпосередньо перед завданням тілесних ушкоджень між ними стався конфлікт, викликаний висловлюванням потерпілого. Вказані обставини узгоджуються з показаннями всіх допитаних у судовому засіданні осіб.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 08.06.2022 у справі № 127/30388/19 (провадження № 51-6307км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97628521>

- 1.2. За зовнішніми ознаками хуліганство певним чином схоже на ряд інших злочинів, зокрема на ті з них, що посягають на здоров'я, честь і гідність людини, її майно. Критеріями розмежування цих діянь є насамперед об'єкт посягання, що визначає правову природу та суспільну небезпечність кожного з них, і мотив як ознака суб'єктивної сторони злочину.

Дії, що супроводжувалися погрозами вбивства, завданням побоїв, заподіянням тілесних ушкоджень, обумовлені особистими неприязними стосунками, підлягають кваліфікації за статтями КК, що передбачають відповідальність за злочини проти особи. Як хуліганство зазначені дії кваліфікують лише в тих випадках, коли вони були поєднані з очевидним для винного грубим порушенням громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства та супроводжувались особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом.

Таким чином для юридичної оцінки діяння за ст. 296 КК обов'язковим є поєднання ознак об'єктивної сторони цього злочину у виді грубого порушення громадського порядку, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом, і суб'єктивної сторони, зокрема, мотиву явної неповаги до суспільства.

За відсутності відповідного мотиву, коли застосування насильства зумовлене неприязними стосунками з потерпілим і прагненням завдати шкоди конкретній особі з особистих спонукань, сам собою факт вчинення протиправних дій у громадському місці в присутності сторонніх осіб не дає достатніх підстав для кваліфікації їх як хуліганства.

Постанова колегією суддів Другої судової палати ККС ВС від 19.07.2022 у справі № 713/2085/19 (провадження № 51-1327км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423382>

- 1.3. Хуліганство відрізняється від інших злочинів спрямованістю умислу, мотивами, цілями винного та обставинами вчинення ним кримінально караних дій.

Дії, що супроводжувалися заподіянням тілесних ушкоджень, вчинені винним щодо знайомих (членів сім'ї, родичів, сусідів та ін.), і були викликані особистими неприязними стосунками, певними діями потерпілих тощо, кваліфікують як хуліганство лише в тих випадках, коли вони були поєднані з очевидним для винного грубим порушенням громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства та супроводжувались особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом.

При цьому грубе порушення громадського порядку передбачає недотримання встановлених правил поведінки у громадських місцях. Оцінювати порушення як грубе слід з урахуванням кількості його учасників, території, на якій мало місце порушення, кількості потерпілих, тривалості порушення тощо.

Наявність особистих неприязних стосунків між особами само по собі ще не свідчить про відсутність хуліганського мотиву в діях обвинуваченої особи, адже для визначення мотиву злочинних дій потрібно враховувати їх характер

та спосіб вчинення, причини, що спонукали особу вчинити певні дії, поведінку обвинуваченого та потерпілих до і під час події.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 10.11.2020 у справі № 283/1233/19 (провадження № 51-3348км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92902781>

- 1.4. За відсутності мотиву у виді явної неповаги до суспільства (прагнення протиставити себе суспільству), коли застосування насильства зумовлене неприязними відносинами з потерпілим та прагненням заподіяти конкретній особі шкоди з особистих спонукань, факт вчинення таких дій у громадському місці у присутності сторонніх осіб не дає достатніх підстав для кваліфікації дій обвинуваченої особи як хуліганство.

За встановлених судами фактичних обставин справи, конфліктна ситуація між обвинуваченим, потерпілим, а також зі свідком виникла через те, що потерпілий та свідок зробили зауваження обвинуваченому з приводу його дій щодо свідка, яку обвинувачений вдарив, як він повідомив, щоб заспокоїти. Саме після цього, висловлюючи обопільні зауваження, обвинувачений продемонстрував пристрій схожий на пістолет та почав тікати від потерпілого та свідка, а останні - почали його переслідувати з метою подальшого затримання. У той час обвинувачений, тікаючи, з метою помститися за агресивні дії потерпілого та свідка, а також з метою уникнути затримання, здійснив постріл у живіт потерпілому, чим спричинив йому тілесне ушкодження.

Таким чином, обстановка й обставини події, динаміка їх розвитку й застосування засудженим насильства до конкретного потерпілого не свідчать про те, що його поведінка була зумовлена бажанням протиставити себе суспільству і продемонструвати зневагу до загальноприйнятих норм і правил поведінки. Конфлікт мав у своїй основі конкретні особисті відносини, які раптово виникли між його сторонами, і подальші дії засудженого в ході конфлікту зумовлювалися особистим мотивом.

Суд вважає, що у цьому випадку заподіяння насильства потерпілому у зв'язку із сваркою та подальшим переслідуванням у вигляді спричинення останньому легкого тілесного ушкодження, та у результаті падіння від пострілу - середньої тяжкості тілесного ушкодження, хоча й мало місце на вулиці у дворі житлового будинку, однак посягало не на громадський порядок чи моральність, а саме на здоров'я потерпілого, тобто основним безпосереднім об'єктом посягання засудженого було здоров'я потерпілого, а не громадська безпека.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 16.01.2025 у справі № 755/4443/19 (провадження № 51-4475км24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124561000>

- 1.5. Місцевий суд надав оцінку тривалим неприязним відносинам між потерпілою та членами сім'ї обвинуваченого, що могло б виключати хуліганській дії з боку обвинуваченого, однак, обґрунтовуючи наявність саме хуліганського мотиву, суд врахував той факт, що обвинувачений свідомо, однозначно розуміючи

незаконний характер своїх дій, усвідомлюючи, що розмова з потерпілою може перерости у сварку і дана подія відбуватиметься на дитячому майданчику, в присутності дітей та їх батьків, не утримався від вчинення своїх дій. Натомість, взявши предмет, схожий на біту, пішов до потерпілої, яка знаходилась на дитячому майданчику та вчинив дії, які грубо порушили громадський порядок, що свідчить про умисний їх характер, спрямований на вчинення саме хуліганства.

Суд апеляційної інстанції, приймаючи рішення про закриття кримінального провадження щодо обвинуваченого на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК, зазначив, що місцевий суд належним чином не дослідив взаємовідносини, що склалися до зазначених подій між обвинуваченим та потерпілою, їхніми родинами, а його висновки, не відповідають фактичним обставинам справи, що призвело до помилкової кваліфікації дій обвинуваченого, зокрема у частині наявності мотивів явної неповаги до суспільства. На думку апеляційного суду, обвинувачений діяв з підстав тривалих неприязних відносин між потерпілою і його сім'єю.

Суд апеляційної інстанції, закриваючи кримінальне провадження на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК, не спростував встановлених місцевим судом та підтверджених безпосередньо дослідженими доказами фактичних даних про наявність на тілі потерпілої тілесних ушкоджень, отриманих внаслідок неправомірних дій обвинуваченого та не перевірів наявності в його діях іншого менш тяжкого кримінального правопорушення.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 06.03.2024 у справі № 404/5227/17 (провадження № 51-4202км23) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117590243>

- 1.6. Той факт, що засуджений був знайомий із потерпілим задовго до вчинення протиправних дій, які стали підставою для кримінального провадження, сам по собі не скасовує наявності у винного хуліганських мотивів під час спричинення тілесних ушкоджень потерпілому.

Водночас наявність особистих неприязних стосунків між особами сама по собі ще не свідчить про відсутність хуліганського мотиву в діях обвинуваченої особи, адже для визначення мотиву злочинних дій потрібно враховувати їх характер та спосіб вчинення, причини, що спонукали особу вчинити певні дії, поведінку обвинуваченого та потерпілих до і під час події.

Як впливає з фактичних обставин вчинення протиправних дій засудженим, останній без будь-якої реальної причини, раптово в громадському місці ударив кулаком в обличчя потерпілого, одразу після чого також безпричинно, без жодних попереджень чи погроз останнього кулаком в обличчя вдарив інший засуджений.

У результаті цих дій потерпілому були спричинені тілесні ушкодження, а власники кафе, в якому перебували засуджені та потерпілий, для припинення

протиправних дій та надання допомоги останньому змушені були зупинити роботу вказаного громадського закладу, у якому крім братів також відпочивали й інші люди.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 18.05.2021 у справі № 513/194/16-к (провадження №51-5979км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97103998>

- 1.7. Верховний Суд врахував поведінку засудженого до заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень, а саме те, що конфліктів у нього з потерпілим не було, агресія засудженого була спрямована щодо свідка, яка є дружиною потерпілого, що потерпілий підбіг до засудженого і відштовхнув його від дружини, у результаті чого вони впали на землю, та в цей час потерпілий відчув, що в боку щось запекло, і побачив кров. Засуджений після вчиненого побіг до під'їзду.

Крім того, місцевий суд у вироку визнав встановленими ознаки хуліганства у діянні засудженого, який ініціював конфлікт з дружиною потерпілого з незначного (нікчемного) приводу в публічному (громадському) місці, лаявся і образливо чіплявся до неї, наздоганяв при спробі піти з місця конфлікту.

Як встановив суд, спричиненню потерпілому виявлених у нього тілесних ушкоджень передувало вчинення обвинуваченим хуліганських дій щодо потерпілого та його дружини. Отже суд встановив наявність єдиного протиправного наміру, притаманного продовжуваному кримінальному правопорушенню, щодо вчинення зазначених у вироку дій із хуліганським мотивом.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 12.05.2020 у справі № 127/15447/20 (провадження № 51-5846км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105168215>

- 1.8. Вироком суду, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду, обвинуваченого засуджено за ст. 118, ч. 4 ст. 296 КК. Суд встановив, що обвинувачений, діючи у групі та за попередньою змовою з іншими особами, у приміщенні кафе, з малозначного приводу використав вогнепальну зброю та вчинив напад на потерпілого та інших присутніх у кафе осіб, внаслідок чого одному потерпілому були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя; другому – тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості.

Крім того, обвинувачений, захищаючи свої та свідка охоронювані законом права та інтереси, перевищив межі необхідної оборони та здійснив попереджувальний, а потім прицільний постріл в потерпілого і убив його.

Верховний Суд вказав, що апеляційний суд не врахував, що за вироком місцевого суду обвинуваченого визнано винуватим в тому, що він за попередньою змовою з іншими особами, усвідомлюючи значення та суспільно небезпечний характер своїх дій, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалося особливою зухвалістю, ігноруючи елементарні правила поведінки, моральності,

добропристойності, нехтуючи загальнолюдськими правилами співжиття та нормами моралі, усвідомлюючи присутність інших відвідувачів та персоналу кафе і автомийки, використовуючи малозначний привід, використовуючи вогнепальну зброю та заздалегідь заготовлені предмети для нанесення тілесних ушкоджень, вчинив напад на двох потерпілих та інших присутніх у кафе осіб. Тобто, вчинив хуліганські дії групою осіб, із застосуванням вогнепальної зброї та інших предметів, заздалегідь заготовлених для нанесення тілесних ушкоджень (ч. 4 ст. 296 КК).

Водночас вироком суду обвинуваченого визнано винуватим у тому, що він під час вчинення цих хуліганських дій, захищаючи себе та свідка, перевищив межі необхідної оборони та застосував вогнепальну зброю, з якої здійснив постріл у потерпілого зазначені дії судом були кваліфіковані за ст. 118 КК як перевищення меж необхідної оборони.

З установлених судами першої та апеляційної інстанцій обставин справи вбачається, що обвинувачений за попередньою змовою з групою осіб у приміщенні кафе вчинили хуліганські дії із застосуванням зброї, яку принесли із собою, та заздалегідь заготовлених предметів для нанесення тілесних ушкоджень. Внаслідок цих дій були заподіяні тілесні ушкодження двом особам. Тобто, судами встановлено, що пострілу засудженого передував конфлікт та бійка, спровоковані ним та особами, що були із ним.

Проте суди не взяли до уваги, що особа, яка завдала шкоду, не може посилається на стан необхідної оборони, якщо саме насильство було спровоковано нею ж самою, тобто було передбачуваним наслідком її власної поведінки.

А тому висновки суду про наявність у діях обвинуваченого стану необхідної оборони містять протиріччя з встановленими судом фактичними обставинами справи та кваліфікації його дій за ч. 4 ст. 296 КК.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 14.11.2024 у справі № 161/11673/20 (провадження № 51-5920км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123193803>

- 1.9. Приводом для бійки в кафе між засудженими та потерпілим стала розмова про неповернення боргу потерпілим. Всі засуджені та потерпілий підтвердили, що названі обставини мали місце перед їхньою бійкою.

Хоча конфлікт між засудженими та потерпілим відбувався у громадському місці, однак суди не встановили того, що внаслідок нього припинилася робота закладу або ж того, що у конфлікт були втягнуті відвідувачі закладу, знищене майно закладу тощо.

Обстановка й обставини події, динаміка їх розвитку й застосування засудженими насильства до конкретного потерпілого через можливе існування боргу не свідчать про те, що поведінка засуджених була зумовлена бажанням протиставити себе суспільству і продемонструвати зневагу до загальноприйнятих норм і правил поведінки. Конфлікт мав у своїй основі

конкретні особисті відносини між його сторонами. Привід, який став поштовхом для подальшого розвитку подій, чітко стосувався саме потерпілого і подальші дії як засуджених, так і потерпілого в ході конфлікту зумовлювалися особистим мотивом.

Верховний Суд вважає, що у цьому випадку заподіяння насильства у вигляді спричинення легких та середньої тяжкості тілесних ушкоджень конкретному потерпілому у зв'язку із можливим існуванням боргу хоча й мало місце на території громадського закладу, однак посягало не на громадський порядок чи моральність, а саме на здоров'я потерпілого.

Таким чином, хоча конфлікт і відбувався у громадському місці, однак основним безпосереднім об'єктом посягання засуджених було здоров'я потерпілого, а не громадська безпека.

Як наслідок, Верховний Суд доходить висновку про відсутність в діях засуджених складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК і вважає, що кваліфікація названих вище дій повинна здійснюватися за статтями про злочини проти особи.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 16.03.2021 у справі № 631/2135/16-к (провадження № 51-100км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682116>

1.10. Дії, що супроводжувалися погрозами вбивства, завданням побоїв, заподіянням тілесних ушкоджень, обумовлені особистими неприязними стосунками, підлягають кваліфікації за статтями КК, що передбачають відповідальність за злочини проти особи. Як хуліганство зазначені дії кваліфікують лише в тих випадках, коли вони були поєднані з очевидним для винного грубим порушенням громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства та супроводжувались особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом.

Таким чином, для юридичної оцінки діяння за ст. 296 КК обов'язковим є поєднання ознак об'єктивної сторони цього злочину у виді грубого порушення громадського порядку, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом, і суб'єктивної сторони, зокрема, мотиву явної неповаги до суспільства.

За відсутності відповідного мотиву, коли застосування насильства зумовлене неприязними стосунками з потерпілим і прагненням завдати шкоди конкретній особі з особистих спонукань, сам собою факт вчинення протиправних дій у громадському місці в присутності сторонніх осіб не дає достатніх підстав для кваліфікації їх як хуліганства.

Зміст і спрямованість протиправного діяння, що має істотне значення для його правової оцінки, в кожному конкретному випадку визначається виходячи з часу, місця, обстановки й інших обставин його вчинення, характеру дій винного, а також поведінки потерпілого і стосунків, що склалися між ними.

Постанова ВП ВС від 03.07.2019 у справі № 288/1158/16-к (провадження № 13-28кс19)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/82998245>

1.11. Під час судового розгляду обвинувачений пояснив, що потерпілий створив перешкоду для виїзду його автомобіля із зони для паркування і на його прохання переставити свій автомобіль в інше місце відповів нецензурною лайкою та погрожував йому. Побачивши в руках потерпілого металевий предмет, він вирішив, що той збирається його бити і вдарив першим. Під час бійки потерпілий хапав його за ноги та погрожував, тому він продовжив завдавати удари останньому.

Потерпілий в суді також пояснив, що конфлікт, який переріс у бійку, стався через те, що він відмовився виконувати вимогу обвинуваченого переставити свій автомобіль, оскільки вважав, що перешкод для виїзду його автомобіля немає.

Наведене свідчить про відсутність у діях засудженого хуліганського мотиву та умислу на грубе порушення громадського порядку, оскільки застосування ним насильства до потерпілого було зумовлено раптово виниклою неприязню через відмову останнього виконати, як він вважав, його правомірну вимогу переставити свій автомобіль в інше місце.

Поведінка засудженого у вказаній ситуації свідчить про те, що ці дії були зумовлені наміром умисно завдати шкоди здоров'ю потерпілого і безпосередньо спрямовані на досягнення такого результату, що вказує на наявність у його діях ознак об'єктивної та суб'єктивної сторін злочину проти особи, а тому з урахуванням наслідків, що настали, вчинене ним підлягає кваліфікації за ч. 2 ст. 125 КК, як умисне заподіяння легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 21.01.2021 у справі № 727/1209/19 (провадження № 51-2922км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94525309>

2. Розмежування хуліганства з кримінальними правопорушеннями проти власності

2.1. Верховний Суд зауважив, що з встановлених у вирокі судом першої інстанції фактичних обставин слідує, що засуджений та особа, матеріали стосовно якої виділено в окреме провадження, здійснили підпал зовнішнього фасаду магазину, тим самим пошкодили чуже майно. При цьому хоча у вирокі і зазначено, що вказані вище особи діяли з умислом спрямованим на грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалося особливою зухвалістю, однак матеріали провадження не містять даних та у вирокі не наведено які дії осіб грубо порушили громадський порядок та вказували на хуліганські мотив таких діянь. Отже, судом першої інстанції не встановлено посягань на громадський порядок чи моральність, а сам по собі факт вчинення протиправних дій у громадському місці не дає достатніх підстав для кваліфікації їх як хуліганства.

За встановлених обставин подій, убачається, що засуджений та особа, матеріали стосовно якої виділено в окреме провадження, під час вчинення протиправних дій, хоча і перебували в громадському, однак динаміка їх дій, діяли злагоджено та швидко, у нічний час доби, за відсутності очевидців (свідків), не свідчить про порушення ними громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, їх дії були спрямовані не на громадський порядок чи моральність, а на пошкодження чужого майна (конкретно визначеного приміщення магазину) вчиненого шляхом підпалу за попередньою змовою групою осіб.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 03.10.2023 у справі № 756/5198/20 (провадження № 51-3980км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113967576>

3. Перекваліфікація дій у кримінальних провадженнях, пов'язаних з хуліганством

3.1. Вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи такої кваліфікуючої ознаки хуліганства, як застосування вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень (ч. 4 ст. 296 КК) слід враховувати, що ця ознака має місце лише в тих випадках, коли винний за допомогою названих предметів заподіяв чи намагався заподіяти тілесні ушкодження або коли використання цих предметів під час учинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Отже, хоча дії особи були кваліфіковані стороною обвинувачення за ч. 4 ст. 296 КК як хуліганські дії із застосуванням пристрою, спеціально пристосованого для нанесення тілесних ушкоджень, однак у формулюванні обвинувачення, пред'явленого засудженому та визнаного судами доведеним, не вказано, що останній заподіяв чи намагався заподіяти будь-якій особі тілесні ушкодження або створював реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян або конкретної особи.

Проте ні суд першої інстанції, ні апеляційний суд, приймаючи рішення в цьому кримінальному провадженні, не врахували цих обставин, у зв'язку з чим помилково кваліфікували дії засудженого за ч. 4 ст. 296 КК.

З огляду на те, що формулювання обвинувачення та встановлені судами обставини не свідчать, що засуджений своїми хуліганськими діями із застосуванням пристрою, спеціально пристосованого для нанесення тілесних ушкоджень, заподіяв чи намагався заподіяти будь-якій особі тілесні ушкодження або створював реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян або конкретній особі, він повинен нести відповідати фактично лише за грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалось особливою зухвалістю, тобто за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК.

Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 25.05.2022 у справі № 755/20668/19 (провадження № 51-5618км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104517179>

Аналогічна правова позиція міститься у постанові колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 19.11.2024 у справі № 373/448/22 (провадження № 51-3093км24)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123434109>

3.2. Обстановка та обставини події, динаміка їх розвитку й об'єктивні ознаки насильницької поведінки другого обвинуваченого свідчили про те, що вона була зумовлена особистою неприязню до потерпілих, яка виникла раптово через сварку у відповідь на агресивні дії останніх, прагненням помститися їм, а не бажанням протиставити себе суспільству і продемонструвати зневагу до загальноприйнятих норм і правил поведінки. При цьому слід зазначити, що у формулюванні обвинувачення, з яким погодився суд першої інстанції, відсутні будь-які конкретні обставини, які б свідчили про порушення засудженим громадського порядку, крім загальних фраз про ігнорування правильної поведінки у суспільстві, нахабство та грубість і безпричинність його дій.

Апеляційний суд зробив правильний висновок про відсутність у діях другого обвинуваченого мотиву явної неповаги до суспільства, що є обов'язковою ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ст.296 КК, а отже, і складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК, та закриття провадження на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК.

Суд апеляційної інстанції зробив правильний висновок, що дії другого обвинуваченого були зумовлені наміром завдати шкоди здоров'ю потерпілих і безпосередньо спрямовані на досягнення цього результату, а тому містять об'єктивні та суб'єктивні ознаки злочину проти особи і підлягають кваліфікації за наслідками як умисне спричинення трьом потерпілим тілесних ушкоджень середньої тяжкості, і такі його дії правильно кваліфікував за ч. 1 ст. 122 КК.

Водночас апеляційний суд, урахувавши те, що в діях другого обвинуваченого відсутній склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК, виключив з обвинувачення першого обвинуваченого за ч. 2 ст. 296 КК кваліфікуючу ознаку вчинення групою осіб, переключив його дії з ч. 2 ст. 296 КК на ч. 1 ст. 296 КК.

Однак з таким рішенням суду апеляційної інстанції Верховний Суд не може погодитися, виходячи з наступного.

Кваліфікація дій засуджених за ознакою хуліганства, вчиненого групою осіб, означає, що засуджені діяли з єдиним умислом, обумовленим хуліганським мотивом.

Виключення цієї ознаки з кваліфікації дій одного із засуджених виключає кваліфікацію дій іншого як хуліганства. Крім того, як було зазначено вище, суд апеляційної інстанції правильно встановив відсутність хуліганського мотиву в діях обох засуджених. При цьому слід зазначити, що і саме формулювання обвинувачення, визнане судом доведеним, вказує на те, що причиною того,

що перший обвинувачений завдав двох ударів потерпілому, був словесний конфлікт, який виник між ними.

Разом із тим суд першої інстанції встановив, а сторони провадження не заперечували факту заподіяння засудженим першим обвинуваченим умисного легкого тілесного ушкодження потерпілому, що відповідає диспозиції ч. 1 ст. 125 КК.

Постанова колегії суддів Першої судової палати ККС ВС від 20.04.2021 у справі № 594/599/18 (провадження № 51-4172км20) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96632085>

- 3.3. Вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи ознак хуліганства, поєднаного із заподіянням потерпілому фізичної шкоди, слід урахувати, що в тих випадках, коли винний за допомогою ножа заподіяв тілесні ушкодження під час вчинення хуліганських дій заздалегідь заготовленими для нанесення тілесних ушкоджень є предмети, які не піддавались будь-якому попередньому обробленню, але були спеціально підготовлені винним для вказаної цілі та об'єктивно можуть бути використані для нанесення тілесних ушкоджень, а спеціально пристосованими для нанесення тілесних ушкоджень слід визнавати предмети, пристосовані винною особою для цієї мети наперед або під час вчинення хуліганських дій. За встановлених судом обставин ніж, застосований засудженим для заподіяння потерпілому тілесного ушкодження, не відповідає ознакам вказаних вище предметів.

За таких обставин, з метою ухвалення справедливого рішення та захисту прав людини і її основоположних свобод, відповідно до положень ч. 3 ст. 337 КПК, діяння засудженого Верховний Суд перекваліфікував з ч. 2 ст. 15 п. 7 ч. 2 ст. 115 КК на менш тяжкі кримінальні правопорушення, а саме на ч. 1 ст. 121 КК та ч. 1 ст. 296 КК.

Така перекваліфікація не погіршує становище особи, стосовно якої здійснюється кримінальне провадження, та не порушує його права на захист, оскільки самі обставини спричинення тілесного ушкодження потерпілому за наявності хуліганського мотиву були інкриміновані і він мав змогу захищатись від цього обвинувачення.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 12.05.2020 у справі № 127/15447/20 (провадження № 51-5846км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105168215>

- 3.4. Потерпілий у суді першої інстанції стверджував, що конфлікт між ним та обвинуваченими виник через дівчину, удари наносили один одному. Свідок надав суду показання, що він йшов від свого товариша, бачив обвинувачених, які сварилися з потерпілим, бійки між ними не бачив. Свідок надала суду показання, що сусідка зателефонувала до мами, повідомила, що б'ють потерпілого. Коли прийшла, то вже бійка закінчилася, сказали, що впали з мотоцикла. Дані обставини підтверджують і засуджені, які стверджували,

що завдавали ударів потерпілому з мотивів особистої неприязні, через ревності до дівчини.

Дані про те, що засуджені грубо порушили громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, з особливою зухвалістю, у матеріалах справи відсутні. Між тим, суд дії засуджених кваліфікував як хуліганство.

Водночас поза увагою апеляційного суду теж залишилось те, що зміст і спрямованість протиправного діяння, що має істотне значення для його правової оцінки, у кожному конкретному випадку визначається виходячи з часу, місця, обстановки й інших обставин його вчинення, характеру дій винного, а також поведінки потерпілого і стосунків, що склалися між ними.

Постанова колегії суддів Третньої судової палати ККС ВС від 30.06.2021 у справі № 140/2272/17 (провадження № 51-1065км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98083511>

- 3.5. Місцевий суд визнав винуватим та засудив обвинуваченого за ч. 1 ст. 263, ч. 2 ст. 15 і п. 5 ч. 2 ст. 115 КК. Однак апеляційний суд змінив цей вирок, перекваліфікував дії обвинуваченого з ч. 2 ст. 15 і п. 5 ч. 2 ст. 115 КК на ч. 4 ст. 296 КК, а в іншій частині залишив без змін.

Апеляційний суд зазначив, що в ході розгляду було встановлено, що конфлікт між обвинуваченим і потерпілим, з яким вони раніше не були знайомі, виник раптово, як зухвала реакція на поведінку останнього, котрий попрохав закурити, а отримавши відмову в цьому, став витягувати його з автомобіля. Судом було враховано мотиви і мету дій засудженого, характер дій кожного з учасників конфлікту, порушення обвинуваченим громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що виразилось у вчиненні протиправних дій в громадському місті відносно потерпілих. Також суд врахував агресивну поведінку обвинуваченого та безпідставність вчинюваних ним дій, що свідчить про його прагнення показати зневагу до існуючих правил і норм поведінки в суспільстві, самоствердитися за рахунок приниження інших осіб.

Таким чином, суд дійшов висновку про наявність в діях обвинуваченого такої обов'язкової ознаки хуліганства, як особлива зухвалість, оскільки грубе порушення громадського порядку супроводжувалось насильством із заподіянням потерпілим тілесних ушкоджень. Крім того, саме обвинувачений привів гранату у бойовий стан шляхом висмикання кільця бойової чеки та кинув її з мотивів явної неповаги до суспільства.

Суд звернув увагу на те, що обвинуваченим була застосована граната, що свідчить про спрямованість його умислу на порушення громадського порядку з мотивів особистої зневаги та явної неповаги до суспільних норм поведінки. При цьому, поведінка обвинуваченого свідчить про те, що у його свідомості мало місце переконання про його домінування та можливість такої протиправної поведінки, про що свідчить його непропорційна реакція на дії потерпілого, а відсутність особистого мотиву посягання на потерпілих свідчить

про відсутність в його діях складу правопорушення саме проти життя та здоров'я, але в повній мірі відповідає диспозиції ст. 296 КК.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 28.01.2025 у справі № 681/742/19 (провадження № 51-3567км21) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124808994>

V. Відмежування хуліганства (ст. 296 КК) від адміністративних правопорушень

1. Якщо грубе порушення громадського порядку не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 КУпАП. За ознакою особливої зухвалості хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке особа тривалий час уперто не припиняла. Вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи такої кваліфікуючої ознаки хуліганства, як застосування вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, слід враховувати, що ця ознака має місце лише в тих випадках, коли винний за допомогою названих предметів заподіяв чи намагався заподіяти тілесні ушкодження або коли використання цих предметів під час учинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Постанова колегії суддів Другої судової палати ККС ВС від 07.06.2022 у справі № 404/7814/15-к (провадження № 51-320км22) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104694947>

Огляд судової практики Верховного Суду щодо застосування статті 296 «Хуліганство» КК України (актуальна практика) / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду департаменту аналітичної та правової роботи; заст. голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, д. ю. н. Н. О. Антонюк. Київ, 2025. – 30 с.

Застереження: видання містить короткий огляд судових рішень Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. У кожному з рішень викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 [@supremecourt_ua](https://www.instagram.com/supremecourt_ua)

 t.me/supremecourtua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua